

Autor: Prof. dr. Jasmin Abić, vanredni profesor

Institucija: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu

E-mail: jabic@fkn.unsa.ba

HARMONIZACIJA ZAKONSKE REGULATIVE PRIVATNE SIGURNOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI U KONTEKSTU EVROPSKIH INTEGRACIJA

Sažetak

Pitanje sigurnosti je oduvijek bilo od velikog značaja za čovjeka, jer predstavlja njegovu vrlo važnu potrebu, pri čemu su se modaliteti njezinog ostvarenja mijenjali i razvijali kako su se mijenjali i razvijali oblici ugrožavanja sigurnosti. Kada se govori o privatnoj sigurnosti u širem smislu, koja nije i ne smije biti konkurencija javnoj sigurnosti, onda se kao zasebna područja pojavljuju zaštita osoba i imovine s jedne strane i privatna detektivska djelatnost s druge strane. One su vrlo često isprepletene i zajedno s javnim sigurnosnim službama (policija, vojska, sigurnosne službe, pravosudne institucije) tvore sigurnosni okvir savremenog čovjeka. U ovom radu će biti razmatran proces nastanka i razvoja privatne sigurnosti i privatne detektivske djelatnosti u Bosni i Hercegovini, a u kontekstu događaja s početka devedesetih godina prošlog vijeka, koji su označili kraj socijalističke ere i uspostavu novih društveno-političkih i tržišnih odnosa. Autor osvjetljava problematiku zakonske regulative koja normira privatnu sigurnost i detektivsku djelatnost, te ukazuje na praktične aspekte primjene propisa istih u Bosni i Hercegovini. U kontekstu evropskih integracija autor posebno ističe neophodnost harmonizacije propisa u BiH, te neminovnost donošenja zakona o privatnoj detektivskoj djelatnosti u Federaciji BiH.

Ključne riječi: privatna sigurnost, detektivska djelatnost, harmonizacija propisa, evropske integracije

1. Uvod

Sigurnost predstavlja sastavni segment ljudskog društva i djelovanja pojedinaca. Kao takva postoji od formiranja prvobitnih zajednica, pa čak i prije. Privatna sigurnost danas predstavlja značajan dio sigurnosti kao takve. Potreba za elaboriranjem privatne sigurnosti je nužna kako bi se moglo dalje raspraviti o užoj problematici privatne sigurnosti unutar zemalja Europske unije, ali harmonizaciji bosanskohercegovačke zakonske regulative kao jednog od preduvjeta za ulazak u EU. Prvi dio rada elaborira najosnovnije termine, historijske aspekte privatne sigurnosti, te dovodi u korelaciju norme i privatnu sigurnost. Poznato je da zaštita ali i ograničenje ljudskih prava zauzimaju centralno mjesto u raspravi o procesima posigurnjenja i globalizacije. Jasno je koji se napor mora uložiti da bi se jedno društvo učinilo sigurnim, da pritom ne budu uskraćena prava i slobode drugih, odnosno njihova lična sigurnost. Činjenica je da od sigurnosti unutar jedne države ovisi i sigurnost pojedinaca i organizacija. Međutim, postavlja se pitanje koja forma sigurnosti je potrebna da bi se razvio veći osjećaj sigurnosti u jednom društvu. U ovom radu osvijetliće se privatna sigurnost unutar Europske unije, tačnije njeno normativno uređenje. Zakoni su ti koji propisuju prava, obaveze, okvire djelovanja privatne sigurnosti u ovom slučaju. Zakonska regulativa na tlu Europske unije, kao jedinstvenog i otvorenog tržišta mnogo utiče na osjećaj sigurnosti kod pojedinaca. Kada nivo javne sigurnosti postane nizak, nivo privatne sigurnosti raste (Ahić, 2009), a u današnjem svijetu i procesima koji se odvijaju nivo javne sigurnosti u državama nesrazmjerno opada, u takvoj situaciji pojedinci ili organizacije su prinuđeni da koriste usluge iz domena privatne sigurnosti, te su u ovome, može slobodno reći, domino efektu obuhvaćene i države koje moraju donijeti zakonske akte kojima bi uredili ovo djelovanje.

Sve Europske zemlje unutar Europske unije teže da harmoniziraju zakonske propise i standardiziraju mehanizme primjene. Harmonizacija propisa obuhvata sto veću usklađenost normi to jeste jedinstvene norme unutar Europske unije, dok standardizacija podrazumjeva mehanizme primjene kao što je naprimjer sistem obuke fizičke zaštite koji također teži da bude što unificiraniji. Slobodno tržište i jedinstvene norme u sistemima privatne sigurnosti nije puki ideal, to je budućnost poslova iz domena privatne sigurnosti na tlu Europske unije. Takav sistem ne samo da može unaprijediti privatnu sigurnost kao takvu, već znatno može doprinijeti sigurnosti jedne države i svih njenih stanovnika što je u suštini i cilj.

Prije nego što se elaboriraju normativni okviri privatne sigurnosti potrebno je opisati i objasniti sam pojam privatne sigurnosti kao značajanⁱ faktor u sistemu sigurnosti. Sistem sigurnosti predstavlja jedan od mnogobrojnih sistema unutar ljudskog društva. Ahić (2009) navodi da sistem privatne sigurnosti koji koegzistira i koji je sastavni dio jedne države predstavlja sveukupnost djelovanja i odnosa pojedinca i agencija kao i kompanija kojima je dopuštena komercijalizacija sigurnosti od strane države koji obuhvata pet nivoa koncepta privatne sigurnostiⁱⁱ, ali i monopola koji država ima u obliku normativnog uređenja koji su obligatorni za sve koji se nalaze unutar ovog kompleksnog sistema. Iz ovoga možemo zaključiti da usko područje zakonske regulative na nivou Europske unije se ne može izložiti ukoliko se prethodno ne objasne potankosti privatne sigurnosti kao takve.

2. Pojmovno određenje privatne sigurnosti

Pojam privatna sigurnost je historijski termin koji seže daleko u prošlost ljudske civilizacije.ⁱⁱⁱ Ovaj termin nije relativno savremen, sama historija privatne sigurnosti potiče iz prvobitnih ljudskih zajednica. U

ⁱ Sistem privatne sigurnosti u današnjim procesima globalizacije i posigurnjenja zasigurno zauzima primat kako u individualnoj tako i globalnoj sigurnosti.

ⁱⁱ Vjerovatno najdetaljnija podjela sistema, odnosno privatne sigurnosti općenito je analizirana u radu „Sistemi privatne sigurnosti“ gdje je napravljena distinkcija između najnižeg nivoa kao što su „Čuvari“ ili aktivnosti niskog rizika, „Pojacane službe sigurnosti“ koje se bave aktivnom prevencijom kriminala, održavanjem reda i drugim aktivnostima, „Privatnim istražiteljima“ koji obavljaju aktivnosti prikupljanja informacija unutar općeg civilnog domena, „Korporacijske sigurnosti“ čija je funkcija obuhvata striktnu brigu o unutarnjoj sigurnosti kompanija, te najznačajniji nivo privatne sigurnosti „Forenzičke istrage“ gdje se iskazuje potreba za visoko obrazovanim pojedincima „SIGURNJACIMA“ koji se uključuju u specijalizirane istrage (Ahić, 2009).

ⁱⁱⁱ Obzirom da uvriježeno mišljenje o prodaji seksualnih usluga važi kao najstariji zanat, u ovoj disertaciji želimo da iznesemo drugačije stavove. Zaštita u borbi za opstanak ljudske vrste je bila ključni faktor bez koje danas civilizacija ne bi postojala. Ljudi su se štitili od prirodnih nepogoda, napada životinja, i drugih ljudi, plaćenici su postajali od prvih konflikata i ratova, iako postoje dokazi o prostituciji unutar drevnih civilizacija Mezopotamije kao i špijunskih zanata unutar svetih knjiga možemo izložiti da

tom periodu zaštita imovine i života je bio jedan od najstarijih zadataka koji su postavljeni pred čovječanstvo. Porijeklo riječi privatna sigurnost potiče kao njeno terminološko određenje od prvobitne ljudske zajednice, međutim kao „profesija ali i kao struka nije relativno savremeni fenomen“ (Ahić, 2009, p. 42). Etimološki, sigurnost potječe od latinske riječi *securitas-atis*, što znači odsustvo opasnosti i izvjesnosti samopouzdanje, neustrašivost, zaštićenost. Ovaj termin je fundament za upotrebu i u brojnim drugim jezicima^{iv}, dok dodavanjem privatnog označava delegiranu ovlast u privatni sektor koja bi se, etimološki, trebala baviti očuvanjem od opasnosti i pružati zaštitu kao takvu.

Također, bitno je naglasiti i dihotomiju pojmova javnog i privatnog koje kao ključne u razlikovanju i analizi sadržine, ali i forme privatne sigurnosti od javne. Smatra se da privatna sigurnost ima ključni faktor u preuzimanju poslova sigurnosti sa državnog na privatni sektor, a što se očituje u već spomenutoj dihotomiji u kojoj navodi da privatni ili tržišni sektor ubrzano napreduje i zauzima primat jer „korisnici kupuju usluge od firmi čija je motivacija profit“ (Ahić, 2009).

3. Historijski aspekti privatne sigurnosti

Kao što smo prethodno naveli, kroz cjelokupni razvoj ljudske civilizacije segmenti privatne sigurnosti su postojali, obzirom da čovjek koegzistira sa tehničkom i društvenom okolinom koji ujedno predstavljaju njegove izvore ugroženosti. Čovjek postaje žrtva pri najmanjem intenzitetu ugroženosti te iz tog razloga teži ka što kvalitetnijoj zaštiti. Sam sistem privatnog osiguranja se javio paralelno sa industrijskom revolucijom, međutim ukoliko bi usko posmatrali privatnu sigurnost kao zanimanje mogli bi smo zaključiti da je relativno nov fenomen. Međutim, takvo posmatranje privatne sigurnosti bi nam dalo veoma usku sliku o onome što privatna sigurnost suštini predstavlja.

Sama arheološka iskopavanja i historijski dokazi od Hamurabijevog zakonika do pećinskih crteža dokazuju kako sigurnost, a osobito privatna sigurnost pojedinaca prije, ali i tokom formiranja prvobitnih zajednica je bila nerazdvojiva od pojedinaca. Na primjer, unutar plemenskih društava egzistencijalne potrebe su bile ključne za opstanak, sigurnost je obuhvatala čuvanje stoke ali i ljudi od drugih ljudi i životinja tokom spavanja, unutar kojih nisu postojali normativni okviri i gdje je plemenskom vođi prepušteno da izabere sankciju za prekršitelja.

Značajni razvoj privatne sigurnosti se desio formiranjem prvih država, polisa gdje su se štitili putevi i druga strateški važna mjesta, te je lična zaštita vladara igrala značajnu ulogu u razvoju privatne sigurnosti. Ovaj razvoj je doživio svoj vrhunac prije nove ere u Rimskoj imperiji koja se ogleda u jedinici „Rimski bdijetnika“ koja je bila sačinjena od civila, a čija je funkcija bila da kontroliše pobune i asistira kontroli kriminala (Ahić, 2009).

Anglosaksonska i Američka arhiva sadrži najobimnije podatke koji govore o privatnoj sigurnosti, vjerovatno iz razloga što je očuvana i što je dostupna svima, ali vjerovatno iz razloga što je jezički dostupna većini. Na Europskom tlu u Engleskoj su pokrenuti značajni segmenti privatne sigurnosti kao što je dreka i plač^v koja je zahtjevala da svi građani učestvuju u hvatanju i privođenju počinioca, prvi koncepti građanskog uhićenja, također poznati šerifi u Sjedinjenim Američkim Državama su nastali u engleskoj u segmentu privatne sigurnosti zvanog „Shirireeve“ koji je nadgledao redovnike i provodio zakon u službi kralja. Tokom 17. stoljeća pojavile su se prve privatne policije, nazvane „Parohijske policije“. One su veoma brzo ukinute nakon neslaganja Engleskog parlamenta sa monarhom Charlsom I. Još jedan segment koji se javio u istom periodu je „Budni nazor“^{vi} koji je podrazumjevaao prvu plaćenu jedinicu za konstantnu zaštitu vlasteline imovine tokom dana i noći. Začetke modernog sistema privatne sigurnosti je započeo Alan Pinkerton osnivanjem svoje privatne detektivske organizacije u Čikagu (Ahić, 2009). Nakon toga

---

dokazi privatne sigurnosti leže u samim ljudima, odnosno postojanju ljudske zajednice kao takve danas. Ukoliko uzmemo u obzir da bez osjećaja privatne sigurnosti koji je sastavni dio historije egzistencije današnja ljudska vrsta ne bi opstala kao takva i iz tog razloga privatnoj sigurnosti dajemo primarno mjesto unutar etimologije zanata (Ahić, 2009).

^{iv} Naprimjer u engleskom se koristi termin *security* i *safety* dok u italijanskom se koristi *sigurezza*. Iz ovoga se može zaključiti da ova riječ ima istu osnovu (Ahić, 2009).

^v Eng. *scream and cry*.

^{vi} Eng. *Shiver and shake*.

privatna sigurnost kao zanimanje, polako se razvijala i proširila i u drugim zemljama da bi dobila formu koju danas ima.^{vii}

3.1. Normativni okvir privatne sigurnosti

Pravila su sastavni dio ljudske zajednice i kao takva su uređivala način života, kazne, restoracije i slično, pojedinaca i grupa. Prema dostupnim izvorima o kojima historijski podaci govore, saznajemo da je čak *homo sapiens* morao poštovati neke norme, ali i da je vodio računa o zaštiti svog doma i hrane u čemu se ogledaju elementi privatne sigurnosti.

Unutar prvobitnih zajednica postojale su običajne norme koje su se prenosile iz generacije u generaciju ili koje je uređivao plemenski vođa koji je ujedno bio zadužen za sankcionisanje onih koje su te norme prekršili ili vraćanju štete onima koja je nanijeta.^{viii} Prve pisane norme se pojavljuju u Mezopotamiji. Prema Modlyu (1998) norma je pravni izraz ona na izgled ne postavlja zahtjeve pred građane, a njen jezični oblik nije ni u naredjenju ni u zabrani, a ni u ovlaštenju. One se nalaze unutar zakonskih akata na primjer krivičnom zakonu u članovima u kojima se govori o značenju zakonskih izraza. Dok zakon potiče od grčke riječi *nomos* i latinske *lexi* a koji označava poredak stvari, svaki pravilan red zbivanja i djelovanja (Krstić, 1996, p. 230). „Black law dictionary“ (1998) koji kaže da je zakon „primjeniv, dat ili uspostavljen i kojeg se pridržavaju svi građani, prema njegovim sankcijama ili pravnim posljedicama“. Pravna sigurnost koja je uređena ustavnim i zakonskim propisima implicira potrebu da pravnim subjektima u državi u svim oblastima života i rada obezbijedi poželjni nivo sigurnosti u cilju njihove pune zaštićenosti od svih oblika ugrožavanja strogo se pridržavajući ustavnosti i zakonitosti u praktičnom postupanju službi sigurnosti kao legitimnih organa države vodeći računa o poštivanju etičko-profesionalnih principa (Masleša, 2001).

Najraniji zakoni, kako je već navedeno, su vjerovatno bili kombinacija plemenskih običaja i želja plemenskih vođa. Uspostavljanje zakona koje je došlo nakon perioda običajnog prava je značajno uticalo na poboljšanje društvene organizovanosti i funkcionalnosti jednog društva, tačnije procesi demokratizacije su nastupili. U Babilonu vjerovatno najpoznatiji Hamurabijev zakonik koji je prvi dokaz normiranja ljudskog bivstvovanja. Vjerovatno replika Hamurabijevog zakona, sadržajno, se nalazi u Starom zavjetu. Sve ove prvobitne norme su se indirektno ticale privatne sigurnosti. Uzmimo u obzir da lišavanje života je povlačilo princip taliona koji je zahtijevao krvnu osvetu od strane koja je oštećena, u većini slučajeva bliže porodice. Lica kojima je „prijetio“ talion su plaćale zaštitu ili su plaćali porodici odštetu. Drugi primjer je da su imućni pojedinci mogli priuštiti plaćanje za zaštitu imovine drugim pojedincima iz nižih klasa. Dalji razvoj zakona pojavio se u Grčkim polisima u kojem je privatna sigurnost nasla direktnu normiranost kroz zaštitu imovine i puteva, ali i zaštitu vladara. Normiranje u novoj eri na tlu Europe se odvijao indirektno po pitanju privatne sigurnosti. U Engleskoj Charles I je skinut sa vlasti i pogubljen uslijed pokušaja da normira, odnosno da traži novac za privatnu policiju koju je oformio. Svi segmenti stavljanja privatne sigurnosti u zakonske okvire i provođenje istih se odvijao indirektno, primjer za to možemo naći i u „Bow Street Runners“ jedinci koja je isprva izgledala kao privatna sigurnosna agencija sve dok nije normirana od strane Engleskog parlamenta na prijedlog Sir Robert Peel-a, sa kojim je zvanično postala dio javne sigurnosti (Masleša, 2001). Prve norme na tlu Europe koje su se direktno ticale privatne sigurnosti su se pojavile uslijed prvog i drugog svjetskog rata, ali i nakon hladnog rata gdje privatna sigurnost doživljava svoje suštinsku tako i normativnu ekspanziju. Na hiljade ljudi je bilo obučavano za vojnu službu, nakon završetka ratova pojedinci su počeli da se uključuju u poslove privatne sigurnosti za koje su prethodno bili obučeni (Ahić, 2009). Privatna vojska je postojala još tokom 15. i 16. stoljeća u Švicarskoj, dok dokazi po privatnoj policiji postoje još iz antičkog perioda. Možemo zaključiti da je privatna sigurnost postojala od kada postoji i čovjek, kao djelatnost se je razvila uslijed industrijske revolucije, prvog i drugog svjetskog rata i hladnog rata, te da danas doživljava svoju ekspanziju kao dio sistema privatne sigurnosti.

---

^{vii} Danas je primjetan porast privatnih zatvora, bolnica, škola i drugih ustanova koje su, možemo reći stereotipno bile unutar javnog domena. Ove promjene se dešavaju uslijed kapitalističkog sistema koji funkcioniše u gotovo svim državama svijeta, a koji privatnu sigurnost postavlja kao jednu od najznačajnijih faktora u prevenciji i represiji svih negativnih društvenih pojava.

^{viii} Najpoznatiji princip iz ovog perioda je princip taliona ili „oko za oko, zub za zub“. Taj princip je jednak principu srazmjernosti gdje se za štetu načinjenu vraća istom mjerom.

Prema Draperu (1978) privatni sigurnosni sektor je doživio toliku ekspanziju da je u potpunosti stavio u drugi plan javnu sigurnost. On tvrdi da ukoliko se izuzmu vojska i obavještajne službe, te uzmu u obzir tehničko osiguranje poput CCTV^{ix} koji je nastao razvojem tehnike i tehnologije, danas privatna sigurnost pokriva preko 50% sigurnosti u jednoj državi. Privatna sigurnost postepeno i polako je preuzela primat u ukupnoj etiologiji i fenomenologiji sigurnosti, represija i prevencija kriminaliteta ali i drugih negativnih društvenih (Draper, 1978).

4. Privatna sigurnost u zemljama europske unije

Europska unija kao političko-ekonomska unija 28 zemalja koje se nalaze na tlu europa unutar kojih ne postoje granice za trgovinu i usluge, a čije države i dalje imaju autonomiju i uređenu društvenu regulaciju na nivou država članica. Razvoj i nastanak privatne sigurnosti u zemljama Europske unije se kretao prema sličnom konceptu kao i u Sjedinjenim Američkim Državama. Naime, predaja jednog dijela državnog sigurnosnog sektora u privatni sigurnosni sektor predstavljao je sami početak rasta ekonomije privatne sigurnosti i ekspanzije privatne sigurnosti u Europskoj uniji, ali i Europi općenito. Europski model privatne sigurnosti predstavlja jedan od razvijenijih modela za praktičnu primjenu. 21. vijek je obilježio pad javne sigurnosti i povećanje privatne sigurnosti, što prema prognozama stručnjaka i nije imalo efekta na opšte stanje sigurnosti u Europskoj uniji. Čvrsti temelji i sam koncept Europske unije su ti koji su unaprijedili i postavili standarde sistema privatne sigurnosti na ovome području kao jednog od najjačih sistema privatne sigurnosti na svijetu (Steden i Sarre, 2007).

Prvo je Uni-Europa kao Europska regionalna organizacija Unije Međunarodnih Mreža koja je donijela preko 1000 trgovinski saveza u 140 zemalja. Ova organizacija je bila odgovorna za društveni dijalog sa odgovarajućim poslodavcima organizacija u mnogobrojnim oblastima aktivnosti u servisnom sektoru, uključujući banke, osiguranje, telekomunikacije, pošte, trgovinu, frizerski zanat, čistu industriju i privatni bezbjedonosni sektor. Ova organizacija je zajedno sa CoESS-om^x je poduzimala inicijative da poboljšaju i unaprijede osnovne aspekte ove djelatnosti kao što su izdavanje licenci, obuka, kvalitet pružanja usluga, organizacija poslova te integracija djelatnosti u novim članicama i državama pristupnicama. Dogovori koje je ova organizacija postigla sa socijalnim partnerima su poslovna obuka, izdavanje licenci koje su se dogodile 1996-te, zatim memorandum o prenošenju određenih ovlasti sa javnog na privatni sektor, uzajamno priznavanje UNI-Europe i CoESS-a u okviru socijalnog dijaloga, proširenje Europske Unije u pogledu primanja zemalja srednje i istočne Europe 1999-te i modernizacija poslovnih organizacija 2000-te.

CoESS i UNI-Europa smatraju da postpuanje po načelima oko kojih su postigli dogovore je osnovna pretpostavka za garanciju profesionalnosti i kvaliteta. A ova načela su sadržana u kodeksu ponašanja kojeg su u julu 2003. godine potpisale UNI-Europa i CoESS. Suština kodeksa je da poboljša standard sektora i garanciju poslovne etike. Ovaj kodeks sadrži veliki izbor prijedloga prema kojima bi trebali svi poslodavci i uposlenici u sektoru privatne sigurnosti postupati (Ahić, 2009). Kodeks je značajan i iz drugih razloga kao što je transparentnost u izdavanju licenci. Bosna i Hercegovina je 2006-te godine postala pridruženi član Konfederacije nacionalnih udruženja privatnih sigurnosnih agencija.

CoESS se usredsredio na društveni dijalog u kojem je dobio veoma važnu ulogu europskog sektorskog društvenog učesnika kroz priznanje od strane Europske komisije u skladu sa Europskim sporazumima. CoESS je doživio brojne promjene u svojoj organizaciji u cilju da postane više aktivan u takozvanom horizontalnom i vertikalnom pravcu. Također, promjene koje su se dogodile imale su pozitivnog uticaja i reorganizaciju strukture i funkcionisanja samog CoESS-a (Steden i Sarre, 2007).

Kao i svaka organizacija i CoESS ima svoje ciljeve kao što je postavljanje standarda za organizacije i državne kompanije kroz poslovanje a čiji konačni produkt je dizanje privatne sigurnosti na nivoe

---

^{ix} Uređaji video nadzora koji se koriste za nadgledanje javnih institucija u 1993. godini u raznim institucijama ih je bilo ugrađeno oko 150000 samo u Londonu. Zahvaljujući ovim uređajima znatno je smanjen broj krivičnih djela (Ahić, 2009).

^x CoESS je konfederacija europskih sigurnosnih službi. To je krovna Europska organizacija za nacionalna privatna sigurnosna udruženja i organizacije. Zadatak joj je da postane jedina i jedinstvena Europska organizacija koja predstavlja sve Europske zemlje i sve grane industrije.

kvalitetnih usluga u svim njihovim oblicima. U statutu ove organizacije su naznačeni intencije koje se namjeravaju ostvariti kako bi se ciljevi ispunili. Te odluke su: da se ispuni svako profesionalno, ekonomsko, komercijalno pravno, socijalno ili drugo istraživanje u odnosu na aktivnosti njegovih članova, da skuplja i distriburira svojim članovima sve informacije u odnosu na njihove sektorske aktivnosti, predstaviti i osigurati odbranu svojih članova sa Evropskim i međunarodnim organizacijama, da odredi i potpomogne ujedinjenje mišljenja svojih članova kao i pogleda Zajednice i Europske politke u odnosu na njihove sektorske aktivnosti kao sa bilo kojom drugom nacionalnom i međunarodnom organizacijom, da poveća nivo kvaliteta čitave industrije, uključivanje kroz prilagođavanje pravilima (Statut CoESS-a, citirano u Ahić, 2009, p.167-168).

Suštinska razlika između CoESS-a, odnosno privatne sigurnosti u zemljama Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država je u harmonizaciji propisa i standardizaciji sektora privatne sigurnosti. Ova razlika se primarno ogleda u težnji ka jedinstvenom normativnom okviru za sve zemlje članice Europske unije^{xi} kako bi imali jednu matricu po kojoj sve države funkcionišu, a što bi učinilo privatnu sigurnost efikasnijom i funkcionalnijom. Standardizacija podrazumjeva unaprijeđenje i ujednačavanje sistema obučavanja, praktične primjene fizičke i tehničke zaštite i slično. Temeljna sinhronizacija ova dva ključna pojma privatne sigurnosti je ono što će vjerovatno Europska unija u budućnosti ostvariti. (Steden i Sarre, 2007).

4.1. Zakonska regulativa privatne sigurnosti u europskoj uniji

Zakonska regulativa privatnog sigurnosnog sektora u Europskoj Uniji, kako smo već ranije naveli, teži da harmonizira svoje zakonske propise. To bi značilo da sve države imaju iste normativne okvire u kojima se regulišu sve obaveze i prava pojedinih država i ojačava prohodnost slobodnog tržišta i usluga. Mnoge privatne sigurnosne kompanije nastoje proširiti svoje područje djelovanja van granica države u tom nastojanju dolaze u probleme za zakonskom regulativom druge države unutar Europske unije. Draper (1978) tvrdi da će 21. vijek biti prelazni period sa javne sigurnosti na privatnu, a da će ključni problem biti u normativnom regulisanju u Europskoj uniji. U svojim studijama Ahić (2009), i Steden i Sarre (2007) navode brojne kompanije su proširile djelovanje u multinacionalnom okruženju i njihove operacije su definitivno postale transnacionalne zahvaljujući sve boljoj i usklađenijoj zakonskoj regulativi. Zakonski okvir djelovanja ovih kompanija u suštini zasniva na formalnim razlikama od države do države. Prema podacima iz studije (Ahić, 2009) koje je sam dobio 2006. godine služeći se službenom arhivom CoESS-a, utvrdio sam da je za legalno djelovanje kompanije za privatnu sigurnost potrebno:

1. zahtjevi firmi za fizičko obezbjeđenje,
2. ograničenja na obrazovanju operativnog osoblja,
3. ograničenja na obrazovanju vlasnika i menadžera kompanija za privatnu sigurnost,
4. minimalni zahtjevi za trening i edukaciju,
5. regulacije za nošenje uniforme,
6. legalnost korištenja vatrenog oružja,
7. provizije koje se tiču upotrebe pasa na dužnosti,
8. provizije koje se odnose na kontrolu vladanja i sankcija u industriji.

Ekonomski procesi koji su zahvatili Europsku uniju, procesi europeizacije i globalizacije, odrazili su se na funkcioniranje institucija unutrašnje sigurnosti. Ove aktivnosti zahtjevaju sve veću potrebu za sigurnosti čiji djelovanje nije ograničeno na samo jednu državu. Brojne studije legalnog upravljanja operacijama u nadležnosti privatnog sektora pokazale su značajne razlike u legalizaciji i praksi upravljanja ovog sektora u različitim članicama Europske unije (Ahić,2009).

Slobodne granice unutar Europske unije imaju svoje pozitivne strane, međutim manjkavost harmonizacije propisa znatno može da utiče na kvalitetom usluga i profesionalizmom osoblja i kompanija za privatnu sigurnost. Nepostojanost legalnih barijera i olakšano zaposlenje i osnivanje kompanija u drugim zemljama je otežano zbog šarenolikosti propisa koje države članice Europske unije imaju. Obim primjene

---

^{xi} CoESS teži da uključi države koje nisu zemlje članice Europske unije.

zakonskih propisa se proširio tokom proteklih godina, međutim obim djelovanja privatnog sigurnosnog sektora varira od jedne države do druge (Ahić, 2009).

Na osnovu različitosti koje normativni okviri u zemljama Europske unije postoje (Steden & Sarre, 2007) analiziraju nivo regulacije. U studiji grupišu tri nivoa regulacije:

- Zemlje u kojima je regulacija najviše ograničena gdje postoji želja da se ne ograničavaju potencijalna područja odgovornosti privatne sigurnosti i gdje ova odgovornost se povećava kako bi se javnost zaštitila od korupcije. Tipični primjer za ovo su Belgija i Španija koje ne dozvoljavaju pristup drugim državama da uđu unutar njihove ekonomije privatnog sigurnosnog sektora, vjerovatno iz razloga što postoji želja da se zaštiti nacionalni sektor i standardi od strane konkurencije;
- Druga kategorija država su one sa najmanje ograničenom regulacijom. U tim državama legalizacija je manje više precizna i teži da regulaciju sektora podigne na određeni nivo tržišta i na nivo regulatornih organa;
- Zemlje kao što su Francuska, Italija i Holandija posjeduju čist regulatorni okvir, ali je snaga implementacije do sada mala i ima dosta odstupanja u primjeni. Ovo je posljedja grupa zemalja koje suštinski se nalaze između dva ekstrema sa srednjim nivoom zakonske regulative (Ahić, 2009).

U zavisnosti od svakog nivoa regulacije privatnog sigurnosnog sektora zemlje članice Europske unije bi se mogle podijeliti u pet kategorija:

1. Zemlje sa bezakonskom regulacijom (Velika Britanija i Irska),
2. Zemlje sa minimalno suženom regulacijom (Njemačka, Austrija i Italija),
3. Zemlje sa minimalno širokom regulacijom (Luksembur),
4. Zemlje sa opsežno suženom regulacijom (Danska, Finska, Francuska, Portugal i Španija),
5. Zemlje sa opsežnom i širokom regulacijom (Belgija).

5. Problemi zakodavstva u sferi pružanja privatne sigurnosti u bosni i hercegovini

Iako su se zemlje na prostoru Balkana načelno opredijelile da zakonski regulišu poslovanje unutar vlastitih sektora privatne sigurnosti, razlike u odnosu vlasti prema novonastaloj industrijskoj grani i druge specifičnosti vezane za sam poslovni ambijent rezultovale su i u nehomogenom napretku industrije privatne sigurnosti. S tim u vezi, u izvještaju pod nazivom „SALW and Private Security Companies in South Eastern Europe: A Cause or Effect of Insecurity?“ (EU, 2005) u smislu prioriteta prema kojima je trebalo osigurati podršku u zakonskom regulisanju sektora privatne sigurnosti i podizanju stepena profesionalizma na prihvatljiv nivo posebno se spominju Srbija, Crna Gora, Albanija i Makedonija. Ukoliko sagledamo postojeće stanje u nekim od spomenutih zemalja i usporedimo ih sa uslovima koji su vladali tokom 2005. godine, tj. u vrijeme kada je spomenuti izvještaj i nastao, zaključićemo da su zemlje poput Srbije, Kosova ili BiH u smislu iznalaženja adekvatnih zakonskih rješenja za ovu oblast do sada ostvarile veoma mali napredak.

Ukoliko govorimo o zakonskom okviru za regulisanje sektora privatne sigurnosti, aktuelno stanje u BiH u neku ruku vjerno oslikava administrativno – političko uređenje same zemlje. Povećanje potražnje za privatnim sigurnosnim uslugama u BiH rezultat je porasta stope kriminala u cijeloj zemlji, i to u ambijentu okarakterisanom osjećajem opšte javne nesigurnosti u poslijeratnom periodu i narušenog povjerenja javnosti naspram državnog sigurnosnog sektora. Značajna liberalizacija ekonomije u svim zemljama regije dovela je do tranzicije vlasništva nad velikom količinom imovine iz državnog u privatno, čime su stvoreni potrebni uslovi za generisanje potražnje za uslugama iz domena privatne sigurnosti. Krađe imovine i razbojništva prijetnje su zbog kojih se najveći broj klijenata odlučuje na angažman privatnih zaštitarskih kompanija. Privatne sigurnosne kompanije u BiH najčešće nude usluge iz domena tehničke i/ili fizičke zaštite lica i imovine, te usluge iz domena čuvarske službe, dok su usluge bliske zaštite ličnosti za sada još uvijek u drugom planu.

Iako su privatne sigurnosne kompanije u BiH u velikom broju slučajeva angažovane od strane međunarodnih agencija i stranih veleposlanstava, najveću grupu njihovih klijenata, zapravo, čine korisnici iz

komercijalnog i finansijskog sektora. Osim u spomenutim sektorima, privatne zaštitarske kompanije su u pravilu angažovane i za pružanje sigurnosnih usluga pri realizaciji sportskih, kulturnih i javnih događaja. Raspon usluga koje privatne zaštitarske kompanije u BiH mogu pružati svojim klijentima opisan je u entitetskim zakonima o privatnim sigurnosnim kompanijama. U oba bosanskohercegovačka entiteta usluge iz domena privatne sigurnosti trenutno mogu pružati samo domaće privatne sigurnosne kompanije, odnosno državljani BiH, no imajući na umu opredjeljenost BiH ka pristupanju u Evropsku uniju, ovakva ograničenja će, prije takvog koraka, morati da budu otklonjena. Nadalje, uprkos različitim zakonskim okvirima koji tretiraju oblast privatne sigurnosti u oba BiH entiteta i u Brčko distriktu BiH, neke njihove odredbe od značaja za formiranje privatnih sigurnosnih kompanija u BiH su slične ili iste. Ovo se, prije svega, odnosi na odredbe koje definišu najmanji dozvoljeni broj uposlenika sa važećim licencama za obavljanje poslova privatne zaštite, zatim na odredbe vezane za posjedovanje odgovarajućeg tehničkog znanja i opreme, te one za posjedovanje odgovarajućeg poslovnog prostora, pogodnog za vršenje poslova iz domena privatne sigurnosti.

Jedan od prioritarnih zadataka u svim zemljama regije bio je, svakako, uspostavljanje sistema za licenciranje privatnih sigurnosnih kompanija, kojim bi se jasno definisali tipovi usluga koje privatne sigurnosne kompanije mogu, odnosno ne mogu pružati na tržištu. U tome smislu, zakonodavstvo je trebalo jasno utvrditi kriterije prema kojima će se zahtjevi za izdavanje licenci razmatrati od slučaja do slučaja, i to za svaku novu kompaniju ili svaki novi ugovor, te osigurati da kompanije ili njihove predložene aktivnosti ne ugrožavaju javnu sigurnost i sprovođenje zakona i reda. Bilo je neophodno uvođenje licenci sa ograničenim rokom važenja, čime se osiguralo kasnije redovno reakreditiranje i visok nivo profesionalizma u branši. Također, bilo je od prioritarnog značaja uspostaviti i sistem redovnog praćenja aktivnosti privatnih sigurnosnih kompanija te ustanoviti sistem kaznenih mjera, koje u zavisnosti od težine počinjenog prekršaja obuhvataju sankcije u rasponu od novčane kazne pa do oduzimanja licence za rad, što je djelimično (skromno) i riješeno. Shodno preporukama eminentnih sigurnosnih stručnjaka, takva zakonska rješenja su trebala imati i svoju vanteritorijalnu dimenziju, kako bi njihovim odredbama bile pokrivene i kompanije koje imaju namjeru poslovati i u inostranim zemljama sa neadekvatno riješenim zakonskim okvirima. Zakonska regulativa u zemljama regije je trebala ponuditi jasne smjernice kojima bi se definisalo u kojim situacijama je prikladno koristiti usluge privatnih sigurnosnih kompanija, a u kojim situacijama usluge policije, odnosno smjernice putem kojih bi privatne sigurnosne industrije i državni sektori izgradili partnerske, a ne konkurentske odnose. Većina zemalja Balkana suočila se i sa problemima vezanim za učinkovito provođenje zakona koji definišu rad privatnih zaštitarskih kompanija i koji šire uređuju sektore privatne sigurnosti. Jedan od rastućih problema bilo je i prisustvo velikog broja bivših pripadnika državnih sigurnosnih struktura u privatnim sigurnosnim kompanijama. Osim toga, izvještaji dostupni iz toga vremena govore u prilog stavu da u većini zemalja Balkanske regije vlasti nisu istraživale kršenja zakona od strane privatnih zaštitarskih kompanija u onim slučajevima kada je dolazilo do povrede postojećih zakonskih rješenja.

Neadekvatno riješeni problemi političke i administrativne prirode i još uvijek prisutne međuetničke tenzije uzrokuju rascjepkanost policijskih struktura i državnih institucija, ali i industrije privatne sigurnosti. Uz tri različita zakonska okvira na snazi (Federacija BiH: Zakon o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine; Republika Srpska: Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti Republike Srpske; Brčko distrikt BiH: Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti Brčko distrikta BiH), jedinstven pravni okvir koji bi uredio sektor privatne sigurnosti na cijelom teritoriju BiH još uvijek nije ni na pomolu. Spomenuta entitetska zakonska rješenja, uz određena ograničenja, osiguravaju funkcionisanje sektora privatne sigurnosti u BiH, no situaciju dodatno komplikuje činjenica da je u Federaciji BiH provođenje postojećeg zakonodavstva preneseno na još niži, kantonalni nivo. Sa aspekta spomenutih ograničenja, privatne sigurnosne kompanije u BiH mogu pružati usluge i vršiti svoju djelatnost samo na prostorima entiteta u kojima su i registrovane, što ih praktično onemogućuje da se nadmeću za dobijanje ugovora ili vršenje djelatnosti u drugom entitetu.

Naime, kada bi privatna zaštitarska kompanija iz jednog entiteta, u cilju obavljanja svojih poslovnih aktivnosti, bila prinuđena stupiti na prostor drugog entiteta, tada bi sasvim izvjesno prekršila određene odredbe zakona koje regulišu sektor privatne sigurnosti u tom entitetu, čime bi se izložila sankcijama i kaznenim mjerama. Različitost i međusobna neusklađenost zakonskih rješenja implementiranih u Brčko

distriktu BiH i dva ostala BiH entiteta već duži niz godina generišu brojne organizacione, tehničke i administrativne probleme privatnim BiH sigurnosnim kompanijama, stvarajući i srazmjerno negativnu percepciju BiH sigurnosnog tržišta kod inostranih privatnih sigurnosnih kompanija, pogotovo onih sa ambicijama za širenje na tržišta u razvoju.

Sudjelovanje BiH privatnog sigurnosnog sektora u aktivnostima i inicijativama koje sprovodi CoESS^{xiii} (u ulozi krovnog udruženja evropske industrije privatne sigurnosti) je, zbog nepostojanja jedinstvenog nacionalnog strukovnog udruženja u BiH, praktično nemoguće. Sporadična korespodencija između privatnog sigurnosnog sektora u BiH i CoESS – a veoma je oskudna i ograničena, što posljedično najveću štetu nanosi upravo privatnoj sigurnosnoj industriji u BiH. Iako na polju privatne sigurnosti BiH gaji i njeguje veoma otvorenu saradnju sa svim zemljama u regionu, njezina, uslovno rečeno, „izolacija“ u smislu nemogućnosti raspolaganja informacijama i drugim korisnim resursima iz vrijedne CoESS – ove ponude, neminovno se odražava i odražavaće se negativno kako na trenutnu situaciju tako i na dinamiku budućeg razvoja privatne sigurnosne industrije u BiH. Osim toga, bez funkcionalnog nacionalnog udruženja, tržišni igrači u BiH i nadalje će ostati poprilično hendikepirani, kako zbog nemogućnosti da na artikulisan i na dijalogu zasnovan način dođu do prihvatljivih rješenja za neke od gorućih problema struke, tako i zbog nemogućnosti da na organizovan način i uz maksimalnu zaštitu vlastitih interesa i interesa struke budu predstavljeni i zastupani pred državnim organima u BiH, ali i pred relevantnim predstavnicima privatne sigurnosti na evropskom i globalnom nivou (Bogunović, 2013).

Paradoksalno, dok se Bosna i Hercegovina bori sa usklađivanjem domaćih zakona, u Evropskoj uniji su se već javile inicijative za harmonizaciju zakona iz ove oblasti na nivou EU. Pokazalo se da trenutno postoji „veliki disparitet u reguliranju rada privatnih sigurnosnih agencija u Evropi“. Prema Global Facilitation Network for Security Sector Reform, „državne regulative privatnih sigurnosnih agencija (PSC) i njihovih aktivnosti često su slabe, nekad i ne postoje“, što rezultuje „slabim nivoom profesionalizma i usluga, a kao krajnji rezultat može imati i negativne posljedice po pristup pravdi i sigurnosti“. Zbog ovih razloga institucije EU žele standardizirati zakonsku regulativu. Potreba standardizacije privatnog sektora sigurnosti nije samo briga EU članica; to je posebno važno za zemlje kandidatkinje kako bi izbjegle kasnije političke, ekonomske i društvene poteškoće po pristupu (Omerašević i Higgins, 2012). Svjest o privatnoj i korporativnoj sigurnosti je kod vrhovnog menadžementa u BiH posljednjih godina slabo napredovala, posebno u poređenju sa stanjem kada se potreba razvoja sistema sigurnosti u kompanijama posmatra isključivo kroz usluge tehničke i fizičke zaštite, a kamoli drugih vidova zaštite. Iako je korporativna sigurnost i njena normativna dimenzija, kako smo rekli, nerazvijena, narasli sektor privatne sigurnost, koji se po modelu vanjskog angažovanja sigurnosti u preduzećima (outsourcinga) često angažuje za vršenje određenih sigurnosnih funkcija u kompanijama, dodatno prate brojni problemi, koji su zbog zajedničkog pravnog, političkog, ekonomskog i kulturnog naslijeđa karakteristični za BiH. Među njima, kao najvažniji se javlja izostanak odgovarajućih standarda i profesionalne etike u radu, neadekvatna obučenost kadra i nedovoljna materijalno – tehnička opremljenost firmi za privatno osiguranje. Problem, uz sve navedeno, predstavljaju i netransparentne veze subjekata privatne sigurnosti sa državnim sigurnosnim strukturama u BiH.

Istraživanja u Republici Srbiji pokazuju da u većini privrednih društava ne postoje unutrašnje organizacione jedinice za poslove korporativne sigurnosti, koje bi bile ustrojene prema standardima ekonomski razvijenih i demokratskih zemalja. Isti je slučaj i u BiH. Pomenuti poslovi se u praksi obavljaju uglavnom u velikim korporacijama (najčešće filijalama stranih, odnosno multinacionalnih kompanija), i to najčešće u okviru širih organizacionih jedinica, koje pokrivaju i neke druge nadležnosti unutar kompanije ili u organizacionim jedinicama koje su zadužene samo za dio poslova korporativne sigurnosti. U manjem broju privrednih društava poslove i zadatke sigurnosnog menadžementa obavljaju relativno visokopozicionirani pojedinci. Oni su za svoj rad odgovorni top menadžmentu, ali iza sebe nemaju organizacionu jedinicu koja bi im bila direktno potčinjena i koja bi obavljala isključivo te poslove (Trivan, 2013).

---

^{xiii} CoESS (Confederation of European Security Services) je Evropska krovna organizacija za 27 (28) nacionalnih radnih asocijacija privatnih zaštitarskih agencija. Osnovana je 1989, i jedina je predstavnička organizacija na nivou Evrope koja štiti interese privatne zaštitarske industrije.

U uslovima aktuelne ekonomske krize i inače niskog životnog standarda, ostvaruju se samo neke od funkcija korporativne sigurnosti, koje njihov sigurnosni menadžment realizuje bilo angažovanjem unutrašnjih resursa, bilo sklapanjem ugovora sa specijalizovanim agencijama. U gotovo svim privrednim subjektima se obavljaju poslovi koji se tiču fizičke i tehničke sigurnosti, zaštite od požara i zaštite na radu, a u većini njih i poslovi procjene rizika i sigurnosti poslovanja, te prevencije djelovanja u vanrednim situacijama. Znatno niže na listi poslovnih prioriteta su informaciona i administrativna sigurnost, programi edukacije i razvoja sigurnosne kulture zaposlenih, te sigurnost top menadžmenta (*ibid*).

5.1. Harmonizacija zakonske regulative u Bosni i Hercegovini

Rijetki autori su se bavili istraživanjem privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini, a naročito korporativne. Uprkos kompleksnom normativnom uređenju, sistem privatne sigurnosti u BiH danas čini 169 privatnih agencija koje pružaju usluge zaštite (Kržalić, 2009) i upošljavaju 4.207 osoba (Ahić, 2009) odnosno licenciranih zaštitara i drugih nosilaca zaštitarske struke. U BiH privatne agencije za zaštitu nude usluge iz domena fizičke i/ili tehničke zaštite lica i imovine kao i detektivske usluge u manjem bh. entitetu i Brčko Distriktu. Obavezno se privatne sigurnosne agencije angažuju i za pružanje sigurnosnih usluga pri održavanju sportskih, kulturnih i javnih manifestacija. Iako je zaštita tokom transporta novca i drugih vrijednosti vid kombinacije fizičko – tehničke zaštite, posebno ćemo je izdvojiti kao masovnu uslugu koju moraju priuštiti finansijske institucije odnosno sve ustanove i subjekti koji posluju s gotovim novcem, dragocjenostima i vrijednosnim papirima. Transport novčanih sredstava i drugih vrijednosti je usluga zaštite koju nude agencije odnosno koje raspolažu sa adekvatnim materijalno – tehničkim sredstvima, ljudskim resursima i odgovarajućim odobrenjima. Sprovođenje ove usluge osim što nosi određeni rizik zbog učestalih napada na osoblje i njihov objekat zaštite koji se prevozi dodatno komplikuje i stavlja na teret zakonska odredba koja je u mnogo čemu različita za političko – administrativne jedinice koje čine Bosnu i Hercegovinu. Privatne sigurnosne agencije uspješno obavljaju svoje zadaće i pored odsustva nacionalnog zakona što je prvi i vodeći izazov s kojim se ovaj sektor treba ekspeditivno izboriti. Uopšteno rečeno, prema Ahić et al. (2013) dijapazon usluga koje agencije nude je minimalan, jer gledajući retroaktivno nije se pomakao sa početne tačke još od pojave prvih privatnih agencija za zaštitu ljudi i imovine. Tako bi privatne sigurnosne usluge u BiH mogli okarakterisati kao minimalne, ako se ima u vidu da su u zemljama Zapada i Sjevera mnogi poslovi sigurnosti poput osiguranja aerodroma, zatvora, luka, rezidencijalnih objekata, državnih granica, kriminalističkih istraga, sigurnosti u saobraćaju itd. povjerene upravo nedržavnom sektoru. Najzad, mnoge privatne sigurnosne agencije štite sigurnost diplomata i najviših predstavnika državne vlasti. Privatne agencije za sigurnost u tim zemljama su prepoznate kao one koje obavljaju svoje funkcije uspješnije nego institucije javnog sektora za provedbu sigurnosti (Ahić et al. 2013).

Iako se mnogima čini da bi donošenje krovnog zakona uticalo na uspješnije i djelotvornije organizovanje procesa rada i druge segmente privatnih sigurnosnih agencija koje čine privatni sistem sigurnosti u BiH, još uvijek ima mnogo krupnijih stvari i bitnijih pitanja koje treba uvrstiti na prioritetsnu listu i riješiti po hitnom postupku. Ono na šta bi se osvrnuli vezano za entitetske zakone jeste izostavljanje i netangiranje ključnog elementa u Zakonu o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine koji pokriva područje Federacije BiH, a to je detektivska djelatnost. Na tržištu Federacije BiH postoji realna potreba i potražnja za ovom vrstom sigurnosne usluge, ali budući da ona nije zakonski uređena trebalo se nešto preduzeti. Međutim, političke strukture nisu imale sluha da preduzmu konkretne mjere u vezi sa tim pitanjem, iako je bilo pokušaja. Zapravo, postoji Nacrt zakona o privatnim detektivima FBiH s amandmanima i koji je usvojio Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine 2010. godine, ali iz nepoznatih razloga do današnjeg dana Dom naroda ga nije uvrstio na dnevni red niti je razmatran. Svakako bi donošenje ovog zakona upotpunilo i obogatilo privatnu djelatnost iz oblasti sigurnosti na prostoru Federacije BiH kao što su to učinila druga administrativna područja naše države i to Brčko Distrikt i Republika Srpska (Ahić et al. 2013).

Iako su privatne agencije za zaštitu vandržavni subjekti sigurnosti ipak su produkt države i država ih stavlja u istu ravan sa drugim sigurnosnim sistemima. Ali, državni subjekti shvataju na različite načine vandržavne subjekte sigurnosti, misleći isključivo na policijski sistem što usložnjava i onako lošu situaciju naročito pri rješavanju određene problematike iz oblasti sigurnosti zajedničkim snagama i saradnjom

policijskog i zaštitarskog sektora. U tom kontekstu još uvijek su naglašene suprotnosti i negodovanja policijskog sistema, kao i jasan stav da isti može samostalno ostvarivati svoju funkciju i unapređivati stanje sigurnosti unutar države bez pomoći privatnog sistema sigurnosti. Policijski sistem još uvijek nije saglasan da im je neko otrgnuo dio ovlaštenja i dao na operisanje fizičkim licima odnosno privatnim akterima, iako im isti nisu prijatna. Otežavajuću okolnost predstavlja i sam odnos između policijskih struktura i zaštitarskog sektora. Indikativni su antagonizmi tokom razrješavanja sigurnosnih problema na kojima su zajednički angažovani i jedan i drugi, posebno tokom zajedničkog osiguravanja javnih manifestacija. Uvaženo je pravilo da se u slučaju propusta tokom zajedničkog angažmana u vezi sa pitanjem osiguranja manifestacija sportskog karaktera prebacuje nadležnost i odgovornost s jednih na druge, fer i korektnu saradnju skoro da nećemo vidjeti. Policijski sistem se tada ne može skrivati iza svojih navoda da je operativna samostalnost neupitna, jer ne raspolažu dovoljnim brojem ljudstva, dok im materijalno – tehničkih sredstava ne manjka. S druge strane, privatne agencije raspolažu sa dovoljnim brojem kadra, ali su oni zbog zakonske odredbe hendikepirani, i u slučaju narušavanja sigurnosti u većem obimu, a zbog nemogućnosti posjedovanja zaštitne opreme i širih ovlaštenja koja se odnose na sredstva prinude zaista su nemoćni i razumno je da traže podršku policijskih struktura. Ali, i pored profesionalno odrađenog posla od strane zaštitara uvijek će biti prigovora na iste kako od više instance tako i od policijskih struktura neposredno. Nasilje na sportskim događajima ionako nije esencijalno državno pitanje, ali to ne znači da ga treba tolerisati već da se promijeni pristup u načinu njegovog rješavanja, jer postojeće mjere prevencije nisu u većini situacija dostatne. Entuzijizam i profesionalnost su koštali mnoge zaštitare narušavanja psiho-fizičkog zdravlja, ozbiljnih tjelesnih povreda na radu, egzistencije itd. Stoga ako se zbog sigurnosnih zahtjeva i normativa ne mogu u cijelosti otkloniti ili smanjiti za zdravlje opasni radni uslovi i uslovi radne okoline, konstatovali smo i dajemo na analizu prijedlog da se uniformisanom sektoru u privatnim agencijama za zaštitu omogući pravo na pojedine beneficije u obavljanju gore navedenih radnih zadataka (Ahić et al. 2013).

Pronalazak kompromisnog rješenja te otvorena i stručna saradnja između državnog i privatnog sistema sigurnosti nije jedini izazov sa kojim se suočava bh. društvo i opterećuje primarno privatni dio sistema. Izazovi su i druge prirode: etnička dimenzija, teritorijalna podjela, jak konkurentski pa i ignorativni odnos između pojedinih privatnih agencija, stremljenja nekih agencija da uz pomoć nezakonitih radnji postanu lideri u BiH i regiji minimizirajući sve druge sigurnosne agencije. Veće agencije su za veoma kratko vrijeme uvećale svoje poslovne kapacitete, profit i zauzele dobru poziciju na tržištu time što su u svoje redove angažovale bivše pripadnike javne sigurnosti, vojske ili policije. Međutim, većina evropskih država propisima zabranjuje, da bivši pripadnici oružanih i policijskih snaga neposredno po napuštanju državne službe zasnuju radni odnos u privatnom sektoru sigurnosti, odnosno mora da prođe određeni vremenski period, koji često iznosi i po nekoliko godina. Cilj ove restriktivne mjere upravo je sprečavanje mogućnosti da neko ko je radio u državnoj službi sigurnosti iskoristi svoje veze i kontakte i ostvari neku korist. Ovo smo s razlogom naveli kako bi se što više približili problematici koja je prisutna u sistemu privatne sigurnosti i kako bi ukazali na trenutno stanje u privatnoj sigurnosti naše države (Ahić et al. 2013).

Neumanjujući uticaj i značaj nijednog prije pomenutog izazova u fokusu zanimanja je ipak jedan od najvećih koji bi prije definisali kao urgentno stanje, a odnosi se na upravljanje ljudskim resursima u privatnim agencijama za zaštitu. Oduvijek je ovaj subjektivni faktor bio potpuno zanemaren, mada je bilo istupa u javnosti o istom, ali bez ikakve reakcije pa ako se ne može pravovremeno i adekvatno riješiti o njemu treba govoriti sasvim otvoreno. Ljudski resursi su temelj i pokretačka snaga svake privatne agencije. Njihovim pravilnim upravljanjem i rukovođenjem može se ostvariti svaka postavljena poslovna vizija i cilj. To iz ugla zaštitarske djelatnosti treba da znači da je menadžment odgovoran za gotovo svaki propust i napredak koji niži nivo odnosno zaštitari naprave. Stoga je zadaća menadžmenta da pravilno izvrši regrutaciju i selekciju neposrednih izvršilaca poslova zaštite (zaštitara), da ih postavi na adekvatne pozicije u skladu sa njihovim kvalifikacijama, psiho – fizičkim i drugim sposobnostima i mogućnostima, da ih konstantno dodatno edukuje i da ih motiviše. Odnosno to prvenstveno znači da se radi na njihovom profesionalnom razvoju i njegovanju kolegijalnih odnosa, a pri tome primjenjujući zakonske i druge pravne odredbe. Ljudi su ključni problem, ali i rješenje tih problema, stoga menadžeri privatnih sigurnosnih agencija trebaju zadovoljiti neke osnovne kriterije kao što su pravičnost, stručnost, profesionalnost, multidisciplinarnost da bi na pravi način rukovodili ljudskim resursima.

5.2. *Istraživanje u području privatne sigurnosti u bosni i hercegovini*

Ahić et al. (2013) su proveli istraživanje koje je tretiralo zakonodavstvo po pitanju privatne sigurnosti, i posljedično tome i korporativne sigurnosti u BiH, odnosno koje se odnosi na postupke u radu privatnih sigurnosnih agencija u BiH u vezi sa pitanjem sprovođenja Zakona o radu Federacije BiH, RS i Brčko Distrikta, pojedinačnih ugovora o radu, kolektivnog ugovora, u formi sveobuhvatnog i reprezentativnog intervjuisanja i anketiranja na uzorku koji je obuhvatio ukupno 120 uniformisanih službenika iz 11 privatnih sigurnosnih agencija. Problem kojim se bavilo istraživanje bio je odnos javnog i privatnog sektora u pružanju usluga sigurnosti i uticaj tog odnosa na kvalitet upravljanja ljudskim resursima u privatnim sigurnosnim agencijama. Predmet navedenog istraživanja je kvalitet kontrole rada inspekcijskih organa u privatnim agencijama za zaštitu ljudi i imovine, te poštivanje Zakona o radu Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta, pojedinačnih ugovora o radu i kolektivnog ugovora od strane privatnih sigurnosnih agencija u BiH kao poslodavaca. Dobiveni statistički pokazatelji koje su Ahić et al. (2013) prikupili govore da postoji ugrožavanje elementarnih prava uposlenika iz Zakona o radu Federacije BiH, RS i Brčko Distrikta i kršenje drugih zakonskih odredbi u privatnim agencijama za zaštitu koje su bile predmet istraživanja. Tačnije, zakonske odredbe koje se odnose na trajanje radnog vremena, naknadu za rad i usklađenost satnice sa pojedinačnim ugovorima o radu, isplata sredstava za topli obrok, regres, godišnji odmor, kao i odmor tokom radnog dana. Pojašnjenja radi, prema članu 29. Zakona o radu Federacije BiH, članu 40. Zakona o radu RS i članu 22. Zakona o radu Brčko Distrikta, puno radno vrijeme uposlenika traje 40 sati sedmično, a za pripadnika osiguranja broj radnih sati mjesečno iznosi 210 i više sati, kao broj redovnih sati izuzevši vrijeme provedeno na poslovima osiguranja kulturnih, sportskih i sličnih manifestacija. Tokom cjelodnevnog radnog dana pripadnici osiguranja u preko 89 % slučajeva nemaju pravo na odmor u trajanju od 30 minuta koji mu propisuje član 37, 54. i 29. već pomenutih Zakona o radu (Ahić et al. 2013).

Istraživanjem se došlo i do saznanja da zaštitari u enormno velikom broju slučajeva ne ulažu žalbe poslodavcu kada isti zlorabljava njihova radna prava, kao i da se u minornom procentu udovolji žalbi koju su samo „rijetki“ ispitanici, odnosno oni koji se žele pokušati izboriti za svoja prava predložili poslodavcu. Takođe je zapaženo da za sve uočene propuste u upravljanju ljudskim potencijalima, a koje se tiču kršenja Zakona o radu i ugovora o radu, nadležni inspekcijski organi nisu raspolagali tim činjenicama, jer ih ispitanici nisu evidentirali. Postoji razlika šta uniformisani službenici privatne sigurnosti prijavljuju i šta inspekcijski organi primjećuju s obzirom na procenat zaštitara, koji prijavljuju kršenje svojih prava i nepravilnosti u radu svojih poslodavaca. Čini se da je neuspjeh inspekcijskih organa da detektuju te probleme teško objasniti slučajnošću. Činjenica je da postoji neki dublji razlog, zbog kojeg inspekcijski organi prave takav propust, međutim taj razlog nije moguće odrediti odnosno otkriti na osnovu ovih podataka, već o njemu možemo samo špekulisati. Oni dalje tvrde da osnova za takve pretpostavke dolaze iz vlastitih iskustava i iskustava velikog broja kolega iz privatne sigurnosti. Ovo su samo pretpostavke, a prvi korak daljem istraživanju ovog problema bi trebao biti precizno identifikovanje pravih razloga ovakvih propusta nadležnih inspekcijskih organa. Tek na osnovu rezultata takvog istraživanja bit će moguće predložiti mjere, koje će s većom sigurnošću dati rezultat (Ahić et al. 2013). Brojke koje predstavljaju realnu i pouzdanu sliku jasno reflektuju položaj zaposlenih u privatnoj sigurnosti koji bismo okarakterisali kao veoma ugrožavajući. Ove činjenice nas dovode do zaključka da u Bosni i Hercegovini kada je u pitanju poslovanje privatnih agencija za zaštitu, koje sinergijski predstavljaju sistem privatne sigurnosti BiH u velikom procentu se i dugi niz godina njeguje praksa zlorabotrebne prava svojih radnika, kršenja zakonske legislativne koje tretiraju ovu oblast, a sankcije izostaju jer je menadžment privatnih agencija za zaštitu pri obavljanju specifične zadaće, kao što je upravljanje ljudskim resursima pronašao način da eskivira sve propuste odnosno nepravilnosti (Ahić et al. 2013). Sveobuhvatno gledajući privatne agencije za zaštitu na području BiH su od svog osnivanja izvjestan period bile potpuno neregulisane i suočene sa nizom problema od kojih su neki viđeni i danas te dokazani provedenim istraživanjem. Naime, može se donijeti zaključak da vladajuća struktura, odnosno menadžment gotovo u svim privatnim agencijama za zaštitu ljudi i imovine svoje poslovanje ne sprovodi, odnosno ne usklađuje s važećim zakonima i drugim propisima o radu, za što ne snose sankcije. Stoga smo mišljenja da je nužan veći i hitniji angažman Parlamenta i nadležnih organa u vezi sa pitanjem nadzora rada i zakonitosti privatnih sigurnosnih agencija. Međutim, u sadašnjem vremenu ova nadležnost se delegira na lokalne vlasti odnosno na policiju (Federalno

ministarstvo i kantonalni organi unutrašnjih poslova u Federaciji BiH, Centri javne bezbjednosti u manjem BiH entitetu, te policija Brčko Distrikta).

Ovo su samo neki od inhibitora koji onemogućavaju ekspanziju, prosperitet i profesionalni razvoj privatne sigurnosti i koje su autori osvijetlili u ovom istraživanju. Prisutni su i drugi problemi, slabosti, nedorečenosti i nedostaci privatne sigurnosti bosanskohercegovačkog društva pa moramo proširiti vidike i ovaj sistem posmatrati i izvan normativnog i svakog drugog okvira. Zapravo, donošenjem jedinstvenog zakona na državnom nivou, a zatim harmonizacija tog zakona sa regulacijom privatne sigurnosti EU, eliminisali bi se pojedini evidentni problemi. Osim navedenog, svakako bi jedan od koraka, koji vodi do preobrazbe privatnog sistema sigurnosti u BiH i podizanja položaja svih zaposlenih u tom sektoru na viši nivo bio uspostava centralnog nepristrasnog registra privatne sigurnosti i formiranje strukovnog nezavisnog, samostalnog, nestranačkog, dobrovoljnog tijela – sindikata, koje će se brinuti o pravima uposlenika agencija za privatnu sigurnost, koje će djelovati na načelima demokratskog zastupanja, javnosti rada, samostalnosti uređenja programa rada, funkcionisanja, poboljšanja socijalnih radnih prava i uz puno poštovanje osnovnih ljudskih i sindikalnih prava i sloboda. Sindikat je jedno od racionalnih i mogućih rješenja, jer je očito da se zaštitarska djelatnost u ostvarivanju svojih prava, koja joj zakonom pripadaju ne može sama izboriti. Međutim, to je samo početni korak u procesu profesionalizacije ove djelatnosti za šta se treba postarati država i njene nadležne institucije osvrćući se i na bolju kontrolu i sankcionisanje svjesnih ili nesvjesnih propusta koje pravi menadžment i vlasnici privatnih sigurnosnih agencija, dok je ostalo isključivo u rukama vladajuće strukture privatne agencije. Stoga bi se u narednom dijelu osvrnuli na pitanje saradnje između privatnog i državnog sistema sigurnosti, koje kao i sve do sad izdvojeno nije na zadovoljavajućem nivou (Ahić et al. 2013).

Potreba za saradnjom između privatnog i javnog sistema sigurnosti u društvu javila se i ranije, ali danas je veća nego ikada. Tako, ako želimo govoriti o gradnji modernijeg sistema privatne sigurnosti BiH i efikasnijim načinima kojima bi se izbjegla postojeća problematika akcenat treba staviti na pospješivanju saradnje ova dva sektora naročito u zajedničkom angažmanu pri obavljanju poslova uspostave optimalnog stanja sigurnosti. Preporučljiv model saradnje između privatnog i državnog sistema sigurnosti iniciran potrebama suprotstavljanja svim vidovima protivpravnog ponašanja trebao bi da obuhvata sve oblike saradnje od prikupljanja i razmjene informacija, koordinacije aktivnosti, systemske zajedničke analize sigurnosnih prijetnji na manifestacijama sportskog karaktera, mogućnost razmjene opreme odnosno materijalno – tehnička pomoć, davanje nadležnosti i ovlaštenja višeg ranga od onih koje privatne agencije imaju na entitetskom nivou, kao i da se izvrši harmonizacija sa zakonima država članica Evropske unije, jer oni s više detalja tretiraju materiju privatno – državne saradnje, oblast osnovne i specijalne obuke i druga važna pitanja. Iz dosadašnjeg iskustva pretpostavka autora je da će svaki pokušaj za uspostavu ovakvog vida saradnje s javnim službama sigurnosti, kao i regulacija sistema privatne sigurnosti u BiH na državnom nivou biti osujećen. Također autori smatraju da u perspektivi, u narednoj deceniji postojanja i rada privatnog sistema sigurnosti BiH, postoji skepticizam kako zbog postojećeg ustaljenog poslovanja cjelokupnog menadžmenta sektora sigurnosti u vezi sa pitanjem upravljanja i tretiranja ljudskim resursima, neusklađenosti entitetskih zakona što nikoga od nadležnih institucija ne zabrinjava, zatim zbog ne produblivanja i proširivanja asortimana usluga zaštite, kao i zbog svih latentnih i uočenih nepravilnosti, propusta, problema i nedostataka privatne sigurnosti bosanskohercegovačkog društva, ali to opet ne znači da se neće iznaći i što je još važnije sprovesti optimalan model sistema privatne sigurnosti u našoj državi (Ahić et al. 2013).

6. Zaključak

Složeni procesi harmonizacije zakonskih propisa u Europskoj uniji koji se odvijaju kako bi se poboljšali sigurnosni uvjeti na ovim prostorima, ali i slobodnije tržište što je sadržina i temelj Europske unije, predstavljaju najznačajnije aspekte za industriju privatne sigurnosti, ali i privatnu sigurnost općenito. Ovi propisi nastoje obezbjediti što bolje uslove za građane i državu skidajući teret organima javne sigurnosti, ali i osiguravajući jedno od fundamentalnih ljudskih prava, prava na sigurnost svakom građaninu koji se nalazi na području Europske unije.

Industrija privatne sigurnosti u Europskoj uniji sve više dobija na značaju dokazi koji govore u prilog tome su godišnji obrti ekonomski najjačih država na ovome području, ali i odnos javne i privatne sigurnosti, u kontekstu broja zaštitara, odnosno policajaca naspram ukupne populacije. Postepenom i „jednobojnijom“ harmonizacijom, sektor i industrija privatne sigurnosti polako dobijaju na sve većem značaju u smislu individualne, države, ali i međunarodne sigurnosti. Zakonska regulativa u Europskoj uniji je u relativno dobrom položaju skoro sve države su zadovoljile kriterije i djelimično uskladile propise što je pozitivno uticalo na njihove ekonomije. Međutim, problemi se javljaju sa državama koje nisu članice, a koje u skorijoj budućnosti bi trebale da pristupe u Europsku uniju. Te države su stavile u drugi plan usklađivanje propisa koji se tiču privatne sigurnosti ili barem djeluje da su isto zanemarile.

Različiti vremenski periodi razvoja Europske unije, karakterišu različiti vremenski periodi razvoja sistema obezbjeđenja imovine i lične sigurnosti. Tako je ova oblast bila regulisana odgovarajućim zakonskim i podzakonskim aktima, koji su direktno ili indirektno uređivali njegovu organizaciju i poslove sa naglašenom pozicijom i ulogom policije u tom sistemu. Bilo je perioda kada, ova oblast nije bila zakonski uređena, a javne kompanije su same, po svom nahodanju, organizovale sistem sigurnosti. Analizom dobivenih rezultata teorijskih promišljanja, te analizom empirijskih istraživanja indirektno su prezentirane određene preporuke koje se mogu napraviti u domenu određenih zakonskih i praktičnih djelatnosti, sa ciljem unaprijeđenja rada, profesionalizma i transparentnosti sektora privatne sigurnosti. Kada govorimo o području Bosne i Hercegovine rješenja se ogledaju u normativnom podizanju nadležnosti ili harmonizaciji propisa u nižim nadležnostima. Rješenje problema, dakle, mogli bismo tražiti ili u jedinstvenom zakonu na nivou države ili u usklađivanju postojećih zakona na nivou entiteta, u skladu s EU trendovima, a uz obaveznu kontrolu zakonitosti u radu privatnih sigurnosnih agencija.

7. Literatura

Abić, J. (2009). *Sistemi privatne sigurnosti*. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.

Ahić, J., Pustahija, A., Omerović, M. (2013). Sistem privatne sigurnosti u BiH . predrasude, izazovi i perspektive. *Kriminalističke teme*, XIII, 1-2.

Bogunović, N. (2013). *Analiza stanja privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini*. Preuzeto sa: <http://www.asadria.com/articles/1/0/162.html> (28.7.2013).

De Clerck, H. (2011). *Private security services in Europe facts and figures*. Konfederacija privatnih sigurnosnih usluga u Evropi.

Draper, H. (1978). *Private police*. INC: Humanities press. kriminalističkih nauka.

Krstić, O. (1996). *Rečnik kriminalističkih poligrafista*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Kržalić. A. (2009). *Stanje privatne sigurnosti u BiH*. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije BiH.

Masleša, R. (2001). *Teorije i sistemi sigurnosti*. Sarajevo: Magistrat.

Modly, D. (1998). *Priručni kriminalistički leksikon*. Sarajevo: Fakultet

Omerašević, S., Higgins, B. (2012). *Paradoksi bosanskohercegovačkog sektora privatne sigurnosti*. Preuzeto sa: http://atlantskainicijativa.org/index.php?option=com_content&view=article&id=835%3Aparadoksi-bosanskohercegovačkog-sektora-privatne-sigurnosti&catid=44%3Anewsletter&Itemid=131&lang=hr (23.7.2013).

Pravilnik o evidencijama („Službeni glasnik RS“ br. 20/2003),

Pravilnik o legitimaciji pripadnika obezbjeđenja i detektivskoj legitimaciji („Službeni glasnik RS“ br. 19/2003),

Pravilnik o načinu polaganja stručnog ispita za pripadnike fizičkog i tehničkog obezbjeđenja i privatnoj detektivskoj djelatnosti („Službeni glasnik RS“ br. 20/2003),

Pravilnik o obuci radi sticanja sertifikata za obavljanje poslova fizičke ili tehničke zaštite ljudi i imovine („Službene novine FBiH“ br: 54/2002.),

Pravilnik o prostornim i tehničkim uslovima za zaštitu od krađe i drugih nezgoda i zloupotreba, koje mora ispunjavati poslovni prostor preduzeća koje obavlja djelatnost obezbjeđenja lica i imovine i detektivska agencija („Službeni glasnik RS“ br. 20/2003)

Pravilnik o upotrebi fizičke sile i vatrenog oružja pri vršenju poslova fizičke zaštite ljudi i imovine („Službene novine FBiH“ br. 54/2002),

Pravilnik o uslovima i načinu sprovođenja tehničkog i fizičkog obezbjeđenja („Službeni glasnik RS“ br. 20/2003),

Pravilnik o uslovima obavljanja poslova pratnje i obezbjeđenja novca, vrijednosnih papira, plemenitih kovina, metala i drugih vrijednosti („Službeni glasnik RS“ br. 19/2003).

Pravilnik o uslovima za obavljanje poslova pratnje i osiguranja novca, vrijednosnih papira i dragocjenih kovina i metala, te o načinu izdavanja i oduzimanja tih poslova. („Službene novine FBiH“ br. 54/2002),

Program obuke za sticanje sertifikata za obavljanje poslova fizičke ili tehničke zaštite ljudi i imovine. Član 2. stav 1. Pravilnika („Službene novine FBiH“ br: 54/2002.),

SALW and Private Security Companies in South Eastern Europe: A Cause or Effect of Insecurity? Preuzeto sa:
http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/fd/see_20051117_07_/see_20051117_07_en.pdf (28.7.2013).

Steden, R. & Sarre R. (2007). The growth of private security: Trends in European Union. *Security Journal* 20, 222-235.

Trivan, D. (2013). *Korporativna sigurnost dijeli sudbinu nacionalnih ekonomija*. Sarajevo: A&S Adria.

Učur, Đ. M. (2011). Izmjene i dopune zakona o privatnoj zaštiti. *Sigurnost*. 53 (2) 133-140.

Zakon o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 78/08),

Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti („Službeni glasnik RS“, br. 4/12),

Zakon o agencijama za osiguranje osoba i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti („Službeni glasnik Brčko Distrikta“, br. 27/04, 37/05, 15/05).

Zakon o agencijama za zaštitu ljudi i imovine („Službene novine FBiH“ br. 50/2002),

Zakona o oružju i municiji Kantona Sarajevo („Službene novine KS“ br. 29/01, 16/02, 10/05),

Zakona o oružju i municiji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br. 70/07, 24/09, 118/09, 40/11),

Zakona o privatizaciji preduzeća („Službene novine FBiH“, br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00, 54/00, 61/01, 27/02, 33/02, 28/04, 44/04, 42/06 i 4/09),

Zakonu o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 51/06, 1/07, 53/07, 41/08, 58/09 i 79/11).

Author: *Jasmin Abić, PhD, Associate Professor*

Institution: *Faculty of Criminal Justice, Criminology and Security Studies of Sarajevo University*

E-mail: *jabic@jkn.unsa.ba*

„HARMONIZATION OF LEGAL REGULATIONS OF PRIVATE SECURITY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION“

Abstract

The issue of security has always been of great importance for the humans, because it is a very important need, with the modalities for its realization changed and evolved as forms of threats to security have changed and evolved. One elaborating private security in the broad sense, that is not and should not be competition to public security and safety, then appear as a separate field of protection of persons and property on the one hand and private detective activity on the other. They are very often intertwined, and together with the public security services (police, army, security services, judicial institutions) form the security framework of contemporary world. This paper will address to a process of emergence and development of private security and private detective activities in Bosnia and Herzegovina, in the context of the events of the early nineties, which marked the end of the socialist era and the establishment of new socio-political and market relations. The author elaborates the issue of legal regulations that standardize private security and detective activity, and points to the practical aspects and problems of „law's“ in Bosnia and Herzegovina. In the context of European integration the author emphasizes the necessity of harmonization of regulations in BiH and the necessity to enact a law on private detective activities in the FBiH.

Key words: private security, detective activities, harmonization of regulations, European integration